

Zimbabwe: Forhold for LHBTI-personer

- Straffeloven kriminaliserer «sodomi» mellom menn, men de straffefølges ikke
- Negative holdninger mot LHBTI-personer er utbredt
- LHBTI-personer utsettes ofte for reaksjoner fra private aktører
- Lesbiske er ofte «usynlige», men utsettes for mange av de samme reaksjonene som homofile menn
- LHBTI-personer har ofte begrenset tilgang til helsehjelp
- Interesseorganisasjoner gir et visst støttetilbud

Kort om begrepsbruk

Denne responsen beskriver forhold for seksuelle minoriteter i Zimbabwe. Responsen tar kort for seg lovverket og håndhevingen av dette, holdninger til seksuelle minoriteter i det zimbabwiske samfunnet og reaksjoner som seksuelle minoriteter møter, fra statlige og private aktører. Responsen er i all hovedsak begrenset til forhold for homofile menn og lesbiske kvinner. Forhold for andre seksuelle minoriteter og kjønnsminoriteter er ikke et konkret tema for responsen, men nevnes i den grad de omtales i kildematerialet.

I denne responsen brukes begrepet homoseksualitet for å beskrive seksuelle handlinger mellom to personer av samme kjønn, mens homofili brukes om en grunnleggende følelsesmessig orientering (legning). I sitater og referanse til (fag)litteratur, brukes forfatterens terminologi. Som en samlebetegnelse bruker vi LHBTI, som står for lesbiske, homofile, bifile, transkjønnede og intersex, en samlebetegnelse som blant annet brukes av den zimbabwiske interesseorganisasjonen GALZ (Gay and Lesbians of Zimbabwe). Vi bruker også samlebegrepene «seksuelle minoriteter» og «skeive». Disse begrepene brukes selv om notatet først og fremst omhandler forhold for homofile menn og lesbiske kvinner. Imidlertid har bakgrunnsinformasjonen i notatet relevans for alle LHBTI-personer.

Kildetilfang

Kildetilfanget om forholdene for seksuelle minoriteter i Zimbabwe er forholdsvis godt. Dette skyldes blant annet de regelmessige publikasjonene til interesseorganisasjonen GALZ. Organisasjonen dokumenterer og nedtegner saker

hvor LHBTI-personer utsettes for reaksjoner og/eller overgrep. Sakene systematiseres og samles i såkalte violations reports (GALZ 2021).

Kvantitative data for omfanget av reaksjoner og overgrep mot personer fra LHBTI-miljøet på bakgrunn av deres seksuelle atferd og identitet, og/eller kjønnsidentitet, er imidlertid fraværende. Likeledes er informasjonen i stor grad begrenset til personer som oppholder seg i de større byene, mens forhold for personer på mindre steder er i mindre grad beskrevet.

Straffeloven kriminaliserer «sodomi» mellom menn

Likekjønnede seksuelle handlinger mellom menn er straffbare i Zimbabwe (Criminal Law of Zimbabwe 2006, § 73). Loven kriminaliserer «sodomi», og gjelder kun menn.

I 2006 ble sodomi-begrepet i tidligere lovbestemmelser utvidet til å inkludere handlinger «that would be regarded by a reasonable person as an indecent act», uten at det spesifiseres hva slike handlinger kan være. Lovbestemmelsen har en strafferamme på fengsel i inntil ett år, samt bøter (Human Dignity Trust u.å.):

73 Sodomy

(1) Any male person who, with the consent of another male person, knowingly performs with that other person anal sexual intercourse, or any act involving physical contact other than anal sexual intercourse that would be regarded by a reasonable person to be an indecent act, shall be guilty of sodomy and liable to a fine up to or exceeding level fourteen or imprisonment for a period not exceeding one year or both.

(2) Subject to subsection (3), both parties to the performance of an act referred to in subsection (1) may be charged with and convicted of sodomy.

(3) For the avoidance of doubt it is declared that the competent charge against a male person who performs anal sexual intercourse with or commits an indecent act upon a young male person—

(a) who is below the age of twelve years, shall be aggravated indecent assault or indecent assault, as the case may be; or

(b) who is of or above the age of twelve years but below the age of sixteen years and without the consent of such young male person, shall be aggravated indecent assault or indecent assault, as the case may be; or

(c) who is of or above the age of twelve years but below the age of sixteen years and with the consent of such young male person, shall be performing an indecent act with a young person.

Loven kriminaliserer altså spesifikke seksuelle handlinger begått i offentligheten, ikke kjønnsidentitet eller seksuell orientering.

I tillegg til § 73 i straffeloven, finnes det andre lovbestemmelser som brukes for å reagere mot seksuelle minoriteter og kjønnsminoriteter, for eksempel bestemmelsen om «public indecency» i straffeloven (Criminal Law of Zimbabwe 2006, § 77).

Det finnes ingen anti-diskrimineringslover for LHBTI-personer. Grunnloven § 78(3) fastslår at likekjønnede ekteskap er forbudt.

Anholdelser forekommer, men ingen rettsforfølgelse

Ifølge Human Dignity Trust (u.å.) og Amnesty International (Muchena 2017) blir LHBTI-personer ofte anholdt av politiet. Dette var særlig fremtredende under deler av Mugabes presidentperiode, da politiet gjennomførte flere «raid» mot LHBTI-aktivister- og miljøer. Omfanget av reaksjoner fra myndighetsaktører antas å være mindre under den nåværende presidenten. I en studie som ble gjennomført av GALZ (2021, s. 38), opplyste 7,5 % av de 38 respondentene at de hadde opplevd trakassering av politiet eller anholdelse.

Imidlertid er kildene (Human Dignity Trust u.å.; Moyo 2017; Muchena 2017) samstemte i at påtalemyndigheten ikke tar ut tiltale i slike saker. Det finnes, så langt Landinfo kjenner til, ingen eksempler på straffeforfølgelse med hjemmel i straffeloven § 73.

Negative holdninger mot LHBTI-personer er utbredt

Homoseksualitet er fordømt av storsamfunnet, og er tabu i Zimbabwe. Homoseksuelle handlinger anses for å være i strid med landets kultur, verdier og normer. Majoriteten i Zimbabwe er kristen, og homoseksualitet er sterkt fordømt av kirken. Homoseksualitet omtales som ikke-afrikansk, og som et resultat av vestlig, kolonialistisk ideologi.¹

Tidligere president Robert Mugabe, som styrte Zimbabwe i 30 år, kom regelmessig med svært negative utsagn om homofile, og omtales av Human

¹ Se rapporten fra The Danish Institute for Human Rights (Kerrigan 2014) for en grundig gjennomgang av LHBTI-spørsmål i Afrika.

Dignity Trust (u.å.) som «homofob». I 1995, under en bokmesse i Harare, uttalte han:

It degrades human dignity. It's unnatural, and there is no question ever of allowing these people to behave worse than dogs and pigs. [...] What we are being persuaded to accept is sub-animal behavior and we will never allow it here. If you see people parading themselves as lesbians and gays, arrest them and hand them over to the police. (som sitert i Dunton & Palmgren 1996, s. 18).

Så sent som i 2015 uttalte han i FNs generalforsamling at Zimbabwe ikke ville vedta nye lover som sto i motstrid til landets verdier, normer, tradisjoner og tro, og uttalte «We are not gays!» (som sitert i Human Dignity Trust u.å.).

Under Emmerson Mnangagwa, som tok over som president etter at Mugabe ble avsatt i 2017, har omfanget av hatefulle ytringer mot skeive og anti-LHBTI-kampanjer, gått ned. Myndighetene har hatt møter med LHBTI-organisasjoner og har inkludert menn som har sex med menn i sine folkehelsestrategier. Presidenten har imidlertid gitt uttrykk for at avkriminalisering av homoseksualitet ikke står på hans agenda. Presidentvalget i 2018, da Mnangagwa ble formelt valgt, ble av LHBTI-aktivister omtalt som en «historisk seier». Aktivistene viste til at omfanget av homofobe ytringer hadde gått ned, og at LHBTI-spørsmål blir brukt som politisk verktøy i mindre grad under den sittende administrasjonen enn under Mugabe (Igual 2018).

Til tross for et noe forbedret klima for seksuelle minoriteter under den nåværende presidentadministrasjonen, er negative holdninger mot denne gruppen fortsatt svært utbredt i majoritetsbefolkningen i Zimbabwe. Ifølge en undersøkelse fra Afrobarometer fra 2016, oppgir nær ni av ti respondenter (89 %) at de ville «somewhat dislike» eller «strongly dislike» å ha homoseksuelle som naboer (Kokera & Ndoma 2016, s. 8). Unge, urbane respondenter med høyere utdanning er noe mer tolerante enn eldre i rurale strøk med mindre utdannelse. Til tross for utbredte negative holdninger, understreker organisasjonen GALZ at det med tiden har utviklet seg mer aksepterende holdninger i deler av majoritetssamfunnet, og viser til at LHBTI-personer som har blitt utsatt for reaksjoner på grunn av sin seksuelle orientering, har fått hjelp og støtte av personer i majoritetssamfunnet (GALZ 2021, s. 39).

Mediene har en noe mer balansert formidling av LHBTI-saker enn tidligere

Mediene har tradisjonelt omtalt homoseksualitet og homofili på en skandalepreget og sensasjonell måte, noe som har bidratt til å hausse opp stemningen og sette seksuelle minoriteter i en utsatt posisjon.

Ifølge GALZ (2021, s. 40) er mediebildet i dag mer sammensatt enn tidligere når det gjelder omtale og representasjon av seksuelle minoriteter og kjønnsminoriteter. Noen private medier, særlig på digitale flater, har ifølge GALZ

tatt opp saker knyttet til seksuelle minoriteter og kjønnsminoriteter på en nøytral måte. Medier som SlyMedia, og Bustop TV har ifølge GALZ gitt taletid til LHBTI-miljøet, hvor de blant annet åpent diskuterer seksualitet. Statseide medier, inkludert radiostasjoner, unngår ifølge GALZ stort sett disse spørsmålene, men har omtalt noen høyprofilsaker hvor likekjønnet seksuell praksis omtales som «sodomi» og sidestilles med kriminell atferd.

LHBTI-personer utsettes ofte for reaksjoner fra private aktører (familie, nettverk, lokalsamfunn)

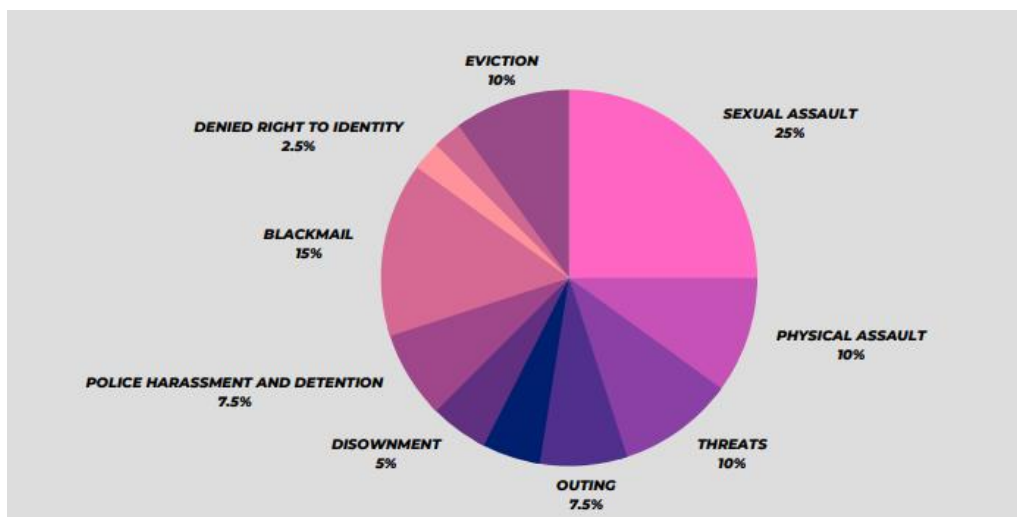
Homofili og homoseksuelle handlinger er sterkt stigmatisert i Zimbabwe. Ifølge GALZ (2021, s. 7) er reaksjoner mot denne gruppen «omfattende og systematiske».

I en rapport basert på kvalitative data fra 38 konkrete saker fra 2021, beskriver GALZ (2021) reaksjoner mot LHBTI-befolkningen i Zimbabwe. Studien er basert på 38 konkrete saker fra Harare, Bulawayo, Mutare, Masvingo og på nettet. Rapporten beskriver hva slags reaksjoner skeive opplever som følge av sin seksuelle orientering og/eller kjønnsidentitet. Ifølge rapporten kan reaksjonene være en eller flere av følgende kategorier:

- fysisk og seksualisert vold
- verbal trakassering
- «outing»
- utstøtelse fra familie og nettverk
- utpressing og krav om bestikkelser
- politianholdelse og trakassering
- diskriminering innenfor arbeidsliv, boligsektor og helsevesen

På bakgrunn av vitnemålene fra deltagerne, har GALZ satt opp følgende fordeling²:

² Ettersom studien kun består av 38 saker, består hver kategori av få tilfeller. Likevel kan en slik kategorisering gi et visst bilde av hva slags type reaksjoner seksuelle minoriteter og kjønnsminoriteter oftest møter, basert på det datamaterialet som faktisk finnes.

Typer overgrep fordelt på kategorier (Disaggregation of violations) (GALZ 2021, s. 38).

Som det kommer frem av tabellen, er seksuelle overgrep den mest utbredte reaksjonen (25 %), etterfulgt av utpressing, trusler og utkastelse, når alle kategorier innenfor LHBTI-begrepet er slått sammen.

Reaksjoner fordeler seg imidlertid ulikt etter ulike grupper. Mens utpressing er den viktigste reaksjonen mot homofile menn (60 %), er utstøtelse («disownment») fra familie og nettverk det som oftest skjer med lesbiske kvinner (30 %) (GALZ 2021, s. 35).

Omfanget av reaksjoner er ukjent, men trolig utbredt

Det finnes ingen uttømmende oversikt over omfanget av reaksjoner mot skeive i Zimbabwe. Imidlertid er det rimelig å anta, sett i lys av de svært negative holdningene til seksuelle minoriteter, at reaksjonene er omfattende. GALZ beskriver reaksjonene som «omfattende og systematiske» (2021, s. 7).

Mange velger å skjule sin seksuelle orientering

Det kommer frem av kildematerialet at de aller fleste skeive i Zimbabwe velger å skjule sin seksuelle legning, i frykt for reaksjoner, som trakassering fra politiet, vold, trusler og manglende aksept fra familien. Ettersom seksuelle handlinger mellom menn er kriminalisert, og skeive opplever sosial marginalisering, velger mange å forbli «i skapet», eller å migrere til land som Sør-Afrika eller Mosambik, som har vedtatt lover som beskytter seksuelle minoriteter.

Noen LHBTI-personer velger likevel å leve åpent. En aktivist i Sexual Rights Centre, som blant annet arbeider for LHBTI-rettigheter, forteller til National Democratic Institute at han lever som åpen homofil, til tross for at dette har hatt store personlige omkostninger for ham. Han forteller at han har blitt utsatt for mange trusler om vold, og at han har mistet venner og familie som en følge av at han har stått fram som homofil (Mundawarara 2022).

Mange LHBTI-personer våger ikke å anmelde overgrep til politiet

Ifølge GALZ (2021, s. 39) våger mange LHBTI-personer ikke å anmelde overgrep til politiet.

Mange har liten tillit til politiet, som regelmessig anholder og trakasserer personer fra denne gruppen. Ifølge amerikanske myndigheter (U.S. Department of State 2023) etterforsker ikke politiet homofobe voldshandlinger mot LHBTI-personer utført av private aktører.

Ettersom seksuelle handlinger mellom menn er kriminalisert, vil mange som opplever overgrep vegre seg for å anmelde i frykt for selv å få skylden for overgrepet. I lys av de negative holdningene i majoritetssamfunnet frykter mange å ikke bli trodd, bli latterliggjort, utsatt for skam, anklaget for å være «svak» eller å bli ignorert dersom de anmelder et overgrep (Kurebwa 2022, s. 16).

Lesbiske er ofte «usynlige», men utsettes for mange av de samme rekasjonene som homofile menn

Det finnes begrenset informasjon om forhold for lesbiske i Zimbabwe. Lesbiske kvinner er, som gruppe, mer anonyme enn homofile menn, og får mindre oppmerksomhet i det offentlige rom. Ifølge GALZ (2021, s. 11) vet man lite om denne gruppen. Helsearbeidere ved enhet for seksuell og reproduktiv helse i Harare bekrefter at denne gruppen i liten grad er i fokus for deres arbeid eller oppsøker deres tilbud, som i stor grad er tilrettelagt for behovene til menn som har sex med menn. En helsearbeider ved klinikken uttaler at:

When we think of GALZ, people associate them with gays and bisexual men. Women who have sex with women have been very silent”. [...] We are not attending to all our KP [Key Population]. We see that we are favoring gays and bisexuals. We have lubricants and condoms for males, but not for women who have sex with women (GALZ 2017, s. 11).

Kvinner er ikke omfattet av kriminaliseringen av likekjønnede, seksuelle handlinger, men utsettes, slik Landinfo leser den begrensede kildelitteraturen som finnes, for mange av de samme reaksjonene som homofile menn. Dette kommer blant annet frem i et notat fra kanadiske innvandringsmyndigheter, hvor GALZ påpeker at:

[B]ecause the constitution does not include any protection for lesbians, they are as «equally vulnerable to discrimination as their male counterparts, perhaps even more so given their status as women who are generally not recognised as having the right to their own sexuality» (som sitert i Immigration and Refugee Board of Canada 2012).

I rapporten fra GALZ (2021) kommer det frem at lesbiske kvinner ofte utsettes for press fra familien sin og stilles overfor et ultimatum: Enten endre sin seksuelle orientering, eller forlate familiens hjem. I GALZ' rapport (2021) er begrunnelsen for å bli kastet ut hjemmefra at den lesbiskes «atferd» vil ha en negativ innvirkning på yngre søsken, og bringe skam over familien. I rapporten fra GALZ (2021) opplyser 30 % av lesbiske respondenter at de har blitt utstøtt av sin egen familie. Det rapporteres også om at kvinner tvinges til å gifte seg av familien for å skjule sin seksuelle orientering. I kildematerialet finnes det også anekdotisk informasjon om at lesbiske kvinner utsettes for såkalt corrective rape og konverteringsterapi, selv om omfanget av dette ikke er kjent.

LHBTI-personer har ofte begrenset tilgang til helsehjelp

Zimbabwe har en av de høyeste hiv/aids-forekomstene i verden. 13 % av befolkningen er hivpositive (GALZ 2017). Menn som har sex med menn antas å være overrepresenterte, selv om det ikke finnes spesifikke tall for denne gruppen.

Ifølge GALZ er helsevesenet i Zimbabwe overbelastet. Mangel på menneskelige ressurser og medisiner er kjennetegn ved det zimbabwiske helsevesenet. Ifølge GALZ mangler alle grupper i samfunnet tilgang til adekvat helsebehandling. Imidlertid har LHBTI-personer enda større utfordringer med å få tilgang til helsebehandling enn andre grupper (GALZ 2017, s. 5):

In a context where social norms, political positions and legal provisions malign and criminalise members of key populations, such groups – men who have sex with men, women who have sex with women, trans people – become isolated and reluctant to seek care and services, fearful of harassment, stigma, discrimination, persecution that may come with exposure in public facilities. These conditions only increase the vulnerability of already vulnerable populations whose access and uptake of essential services are limited by structural and institutional barriers (GALZ 2017, s. 12).

I GALZ' rapport trekkes det frem at det finnes en egen klinikk i Harare for seksuelt overførbare sykdommer. Wilkins-klinikken, som ligger under City of Harare, har en egen enhet som tilbyr behandling og oppfølging for seksuell og reproduktiv helse (GALZ 2017). Wilkins er regnet som en LHBTI-vennlig helseinstitusjon, hvor seksuelle minoriteter og kjønnsminoriteter kan få tilpasset helsebehandling. Her tilbys blant annet rådgivning om hivinfeksjon og testing, tilgang til hiv-forebyggende behandling (PrEP), ARV-behandling, behandling for andre seksuelt overførbare sykdommer, livmorhalskreft, tuberkulose-testing og -behandling (GALZ 2017, s. 12). Imidlertid trekkes det frem av respondentene i rapporten at helsetilbudet er bedre tilrettelagt for menn som har sex med menn enn for kvinner som har sex med kvinner og transkvinner. Likeledes synes

helsetilbudet å være særskilt rettet mot seksuell og reproduktiv helse, og i mindre grad mot andre helseutfordringer, for eksempel mental helse.

Interesseorganisasjoner gir et visst støttetilbud

Interesseorganisasjonen GALZ (Gays and Lesbians of Zimbabwe) ble etablert i 1990, og er en av de eldste LHBTI-organisasjonen i det sørlige Afrika. Organisasjonen arbeider blant annet med å bygge kompetanse innenfor LHBTI-miljøet, samt å fremme rettighetene til LHBTI-personer og å bidra til økt inkludering og aksept for LHBTI-personer i majoritetssamfunnet (GALZ 2021, s. 6).

I 2018 åpnet GALZ rådgivningssentre i Harare, Mutare og Masvingo (Badza 2019). På sentrene kan LHBTI-personer få juridisk og psykososial rådgivning i trygge omgivelser. GALZ tilbyr også familierådgivning i tilfeller hvor det har oppstått en familiekonflikt som følge av at et familiemedlem har stått fram som – eller blitt outet som – homofil eller lesbisk. GALZ bistår også LHBTI-personer med å anmelde overgrep til politiet, samt å følge opp saken i rettssystemet, i samarbeid med Zimbabwe Lawyers for Human Rights. GALZ følger også ofre for overgrep til helseinstitusjon for medisinsk behandling og bevissikring, og henviser LHBTI-personer videre blant annet til Wilkins-klinikken i Harare.

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

Badza, Grace (2019, 1. august). *Homophobia: "I have no place in society"*. [s.l.]: D+C, dvs. Development and Cooperation. Tilgjengelig fra <https://www.dandc.eu/en/article/homophobia-zimbabwe-hurts-mental-health-lgbti-people> [lastet ned 28. september 2023].

Criminal Law of Zimbabwe (2006). *Criminal Law (Codification and Reform) Act*. Tilgjengelig fra <https://www.refworld.org/pdfid/4c45b64c2.pdf> [lastet ned 4. oktober 2023].

Dunton, Chris & Palmgren, Mai (1996). *Human Rights and Homosexuality in Southern Africa*. Uppsala: Nordiska Afrikainstitutet.

GALZ, dvs. Gays and Lesbians of Zimbabwe (2017, november). *Access to facility-based health services for LGTB people in Harare & Bulawayo, Zimbabwe*. Harare: GALZ. Tilgjengelig fra https://galz.org/wp-content/uploads/2018/08/Zimbabwe-Situational-Analysis-REPORT-redesign_2.pdf [lastet ned 4. oktober 2023].

GALZ, dvs. Gays and Lesbians of Zimbabwe (2021). *LGBTI Violations Report*. Harare: GALZ. Tilgjengelig fra <https://galz.org/wp-content/uploads/2022/12/LGBTI-VIOLATIONS-REPORT-1-2.pdf> [lastet ned 27. september 2023].

Human Dignity Trust (u.å.). *Zimbabwe*. London: Human Dignity Trust. Tilgjengelig fra <https://www.humandignitytrust.org/country-profile/zimbabwe/> [lastet ned 27. september 2023].

Igual, Roberto (2018, 20. august). Zimbabwe's LGBTI group says elections a "historic win" for LGBTI community. *Mamba Online*. Tilgjengelig fra <https://www.mambaonline.com/2018/08/20/zimbabwes-lgbti-group-says-elections-were-a-historic-win-for-lgbti-community/> [lastet ned 27. september 2023].

Immigration and Refugee Board of Canada (2012, 14. mai). *Zimbabwe: Treatment of sexual minorities, including legislation, state protection, and support services (2009-March 2012)*. Ottawa: Immigration and Refugee Board of Canada. Tilgjengelig fra <https://www.justice.gc.ca/sites/default/files/eoir/legacy/2013/11/07/ZWE104069.E.pdf> [lastet ned 28. september 2023].

- Kerrigan, Fergus (2014). *Getting to Rights. The Rights of Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender and Intersex Persons in Africa*. København: The Danish Institute for Human Rights. Tilgjengelig fra https://www.humanrights.dk/sites/humanrights.dk/files/media/migrated/getting_to_rights.pdf [lastet ned 6. oktober 2023].
- Kokera, Richman & Ndoma, Stephen (2016). *In Zimbabwe, tolerance crosses ethnic, religious, national – but not sexual – lines. Afrobarometer Dispatch No. 124*. Harare: Afrobarometer. Tilgjengelig fra https://www.afrobarometer.org/wp-content/uploads/2022/02/ab_r6_dispatchno124_tolerance_in_zimbabwe.pdf [lastet ned 27. september 2023].
- Kurebwa, Joseph (2022). Access to Healthcare Services by Lesbians, Gays, Bisexual, Transgender, and Intersex (LGBTI) People in Harare Urban, Zimbabwe. I: Arimoro, Augustine Edobor (Red.), *Global Perspectives on the LGBT Community and Non-Discrimination* (s. 1-25). Hershey, Pennsylvania: IGI Global.
- Moyo, Jeffrey (2017, 4. september). Worse than dogs and pigs: life as a gay man in Zimbabwe. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/article/us-zimbabwe-rights-lgbt/worse-than-dogs-and-pigs-life-as-a-gay-man-in-zimbabwe-idUSKCN1BF03Z> [lastet ned 28. september 2023].
- Muchena, Deprose (2017, 4. desember). *Zimbabwe: Robert Mugabe's legacy*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2017/12/zimbabwe-robert-mugabe-legacy/> [lastet ned 27. desember 2023].
- Mundawarara, Tinashe (2022, 28. juni). *How LGBTQI+ Groups in Zimbabwe Fight for Change and the Right to Political Participation*. Washington, D.C.: National Democratic Institute. Tilgjengelig fra <https://www.ndi.org/our-stories/how-lgbtqi-groups-zimbabwe-fight-change-and-right-political-participation> [lastet ned 3. oktober 2023].
- U.S. Department of State (2023, 20. mars). *2022 Country Reports on Human Rights Practices: Zimbabwe*. Washington, D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/zimbabwe/> [lastet ned 27. september 2023].

© Landinfo 2023

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.